Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2021-00127

EUKV Kauppinen Petteri(OKM), Vuorinen Hanna(TEM), Löyttymäki Taru(TEM) 01.03.2021

Asia
Epävirallinen kilpailukykyministerien (tutkimus, innovaatiot) videokokous 26.2.2021

Kokous
Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 26.02.2021

Epävirallisessa kilpailukykyministerien (tutkimus, innovaatiot) videokokouksessa 26.2.2021 keskusteltiin, kuinka EU:n elpymis- ja palautumisvälineen avulla voidaan edistää Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehitystä.

EU-jäsenmaat, ml. Suomi, pitävät tärkeänä, että tutkimus- ja innovaatiojärjestelmiin tehtävät investoinnit ja uudistukset huomioidaan jäsenvaltioiden kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa (RRF). Tutkimus ja innovaatiot ovat erityisen tärkeitä vihreän ja digitaalisen siirtymän saavuttamisessa. Suomi nosti esiin myös koordinaatiomekanismien tarpeen jäsenmaiden yhteisten hankkeiden valmistelussa.

Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Lintilän sijaisena valtiosihteeri Anna-Mari Vimpari. Epävirallisessa videokokouksessa ei tehty päätöksiä.

Epävirallisessa kilpailukykyministerien (tutkimus, innovaatiot) videokokouksessa käytiin keskustelu siitä, kuinka EU:n elvytys- ja palautumisvälineen (RRF) avulla voidaan edistää Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehitystä. Suomea kokouksessa edusti elinkeinoministeri Mika Lintilän sijaisena valtiosihteeri Anna-Mari Vimpari.

Jäsenvaltiot korostivat, että koronapandemia on osoittanut tutkimuksen ja innovoinnin merkityksen nykyisen terveys- ja talouskriisin sekä mahdollisten tulevien kriisien torjunnassa. Lisäksi tunnustettiin laajalti, että tutkimus ja innovaatiot ovat erityisen tärkeitä vihreän ja digitaalisen siirtymän saavuttamisessa.

Ministerit pitivät tärkeänä, että tutkimus- ja innovaatiojärjestelmiin tehtävät investoinnit ja uudistukset huomioidaan jäsenvaltioissa parhaillaan laadittavissa kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa (RRF). Suunnitelmiin sisältyvistä tutkimuksen ja innovaatioiden mahdollisista aloista mainittiin muun muassa vihreä vety, tekoäly, suurteholaskenta ja kvanttiteknologia. Eurooppalaisen tutkimusalueen vahvistamisen osalta mainittiin tutkimusyhteistyön edistäminen, tutkimusinfrastruktuurit, henkilöresurssit sekä avoin tiede ja tutkimus. Muutama jäsenvaltio korosti tässä yhteydessä tarvetta nykyaikaistaa korkeakouluja ja tutkijanuria.

Useat maat korostivat innovatiivisten ratkaisujen markkinoille pääsyä ja sen nopeuttamista. Monet puheenvuorot korostivat innovatiivisten uusien yritysten ja pk-yritysten tukemisen merkitystä yksinkertaistamalla menettelyjä rahoituksen saamiseksi. Monet korostivat synergioita kansallisen rahoituksen ja erilaisten eurooppalaisten ohjelmien, erityisesti Horisontti Eurooppa -ohjelman sekä rakennerahastojen välillä päällekkäisyyksiä välttäen. Useat jäsenvaltiot mainitsivat myös eurooppalaisten kumppanuuksien roolin julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyössä sekä rajat ylittävässä yhteistyössä. Tässä yhteydessä komissiolta pyydettiin ohjeistusta ja asiantuntemusta rajat ylittävien hankkeiden koordinoinnin edistämiseksi.

Suomen puheenvuorossa tuotiin esille TKI-toimien horisontaalinen rooli valmistelussa olevassa kansallisessa RRF-suunnitelmassa sekä koordinaatiomekanismien tarve jäsenmaiden yhteisten hankkeiden valmistelulle.

Tiedotusasiat–kohdassa komissio ja puheenjohtajamaa Portugali esittelivät seuraavia asioita:

1. EuroHPC - Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys

Puheenjohtajavaltio Portugali tiedotti ministereille neuvoston valmisteluelimissä tähän mennessä saavutetusta edistyksestä ehdotetun asetuksen tarkastelussa. EuroHPC-asetusehdotuksen käsittely on aloitettu marraskuussa 2020 ja ehdotuksen käsittely jatkuu parhaillaan neuvoston tutkimustyöryhmässä.

2. Kohti Euroopan tutkimus - ja innovointisopimusta ja ERA Forum for Transition –toimintaa

Komissio tiedotti ministereille tammikuussa perustetun ERA:n siirtymäfoorumin toiminnasta. Foorumin ensimmäinen kokous on pidetty ja työsuunnitelman mukainen valmistelu etenee kiireellisellä aikataululla. Tavoitteena on t&i-politiikan strategisen ohjauksen kehittäminen. Ensimmäinen poliittinen agendaluonnos on tarkoitus saada R&I Days -tilaisuuteen 24.-25.6.2021 keskusteltavaksi t&i-yhteisön kanssa. Komissio aikoo tehdä heinäkuuhun 2021 mennessä ehdotuksen tutkimus - ja innovointisopimukseksi (a Pact for research and innovation), joka on tulevan ERA:n hallintokehyksen kulmakivi.

3. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi unionin osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden yhdessä käynnistämään Metrologia-kumppanuuteen

Komissio esitti kokouksen julkisessa istunnossa päätösehdotuksensa, joka mahdollistaisi EU:n osallistumisen metrologia-alan eurooppalaiseen kumppanuuteen. Ehdotus jätettiin käsiteltäväksi 23. helmikuuta.

4. Ehdotus neuvoston asetukseksi Horisontti Euroopan yhteisyritysten perustamisesta

Komissio esitteli ehdotuksensa neuvoston asetukseksi Horisontti Eurooppa –ohjelman yhteisyritysten (Joint Undertaking, JU) eli ns. institutionaalisista kumppanuuksista perustamisesta. EU:n perussopimuksen artiklan 187 pohjalta on tarkoitus perustaa 10 teollisuuden, komission ja jäsenmaiden rahoittamaa yhteisyritystä v. 2021-2027, joiden toimeenpanon harmonisoimiseksi komissio on ehdottanut 24. helmikuuta yhteistä asetustekstiä (Single Basic Act). Monet jäsenmaat ml. Suomi ilmaisivat kommenttipuheenvuoroissaan (AT, NL, ES, FR, FI, BE, DK, SE, DE) tukensa neuvotteluiden aloittamiselle, mutta huomauttivat myös ehdotuksen sisältämistä merkittävistä haasteista (mm. yhteisten varojen hallinta/Central Management of Financial Contributions sekä kumppanuuksien houkuttelevuus yksityiselle sektorille, erityisesti pk-yritykset), joihin olisi löydettävä ratkaisut. AT toi myös esiin yhteisrahoitteisen Innovative SMEs –kumppanuuden valmistelussa ilmenneet haasteet (NL, ES, BE, DE, RO tukivat) ja komissio lupasi jatkaa keskustelua kumppanuuden ydinjäsenten ja Eureka-sihteeristön kanssa.

5. Tieteellinen lausunto muovien biohajoavuudesta avoimessa ympäristössä

Komissio tiedotti ministereille komission riippumattoman tieteellisten pääneuvonantajien ryhmän tieteellisestä lausunnosta, joka koskee muovien biologista hajoavuutta avoimessa ympäristössä. Lausunnossa annetaan suosituksia kriteereistä, joita käytetään biohajoavan muovin ympäristöhyödyn maksimoimiseen perinteisiin muoviin verrattuna. Komission mukaan ryhmä suosittelee muovin käytön maailmanlaajuista vähentämistä.

6. Horisontti Eurooppa –ohjelman kumppanuus pandemioihin varautumiseksi

Komissio tiedotti ministereille viimeisimmästä valmistelutilanteesta koskien komission ehdotusta eurooppalaiseksi tutkimus - ja innovointikumppanuudeksi pandemioihin valmistautumiseksi (pandemic preparedness). Komissio esitti osana huhtikuussa 2020 julkaistua ERA vs. Corona – toimintasuunnitelmaa, että tällä kumppanuudella vahvistettaisiin toimia, joilla pyritään lisäämään EU:n koordinoituja t&i-toimia Covid19-pandemian ja vastaavien kriisien ratkaisemiksi. Kumppanuutta valmisteleva projekti on tarkoitus rahoittaa Horisontti Eurooppa –ohjelman ensimmäisistä hauista. Espanja ilmoitti tarjoutuvansa vetämään tämän kumppanuuden valmistelua.

Suomen edustajat

Anna-Mari Vimpari, valtiosihteeri, OKM
Petteri Kauppinen, opetusneuvos, OKM
Hanna Vuorinen, erityisasiantuntija, TEM
Saara Vihko, opetusneuvos, OKM
Jonna Lehtinen, erityisasiantuntija, EUE
Taru Löyttymäki, erityisasiantuntija, TEM

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltio Portugalin etukäteen toimittamat tausta-asiakirjat: WK 2061/2021 INIT, WK 2228/2021 INIT, WK 2534/2021 INIT, WK 2213/2021 INIT

Liitteet

Viite

Asiasanat	ERA, eurooppalainen tutkimusalue, innovaatiot, jaosto tutkimus ja innovaatio (EU 20), kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, tutkimus, elpymisrahasto
Hoitaa	**TEM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, UM, VM, VTV, YM